

Yapısal Bir Sorun Enflasyonu Düşürür Mü?

Neden Bu Konu, Neden Şimdi?

Türkiye'nin enflasyonu düşürme mücadelesi sürüyor. Son yıllarda bu amacı önceliklendiren politika uygulamaları anlamlı kazanımlar sağladı ancak beklenenden daha sınırlı bir iyileşme kaydedildi. Bu nedenle enflasyonun gerekçelerini anlamak önemli.

Enflasyonun kaynaklarının içinde yapısal öğeler de var, döngüsel bileşenler de. Talep koşulları, TL'nin değer kaybetme hızı, atalet ve beklentiler ya da içinde bulunduğumuz dönemde olduğu gibi bir maliyet şoku enflasyonun belirleyicileri içinde sıkça konuşulan başlıklar. Arz cephesinden bakıldığında da genelde üretim kapasitesi üzerinden tartışmalar görülüyor. Ancak arz, sadece üretim kapasitesi değil, yurtiçine sunulan ürün miktarı üzerinden de ele alınmalı. Vurgulamak istediğim, tarım ürünlerinde dönemsel olarak başvuru alan ithalatı artırarak enflasyonu sınırlama politikaları değil. Burada ele alınan konu üretim kapasitesinin ihracat yerine iç piyasaya yönelmesi ile oluşan arz fazlalığı.

Hangi Sektör Üzerinden Bakmalı?

2025 sonu itibarıyla yıllık tüketici enflasyonu %31,5 iken giyim enflasyonu %5,4 seviyesinde. Bu seviye, 43 tane harcama grubu (3 basamaklı) içinde açık ara en düşük artış oranına karşılık geliyor. AB'nin ithalatından alınan payda yaşanan gerilemede önde olan ürün gruplarında giyimle ilgili kollar dikkat çekiyor ([Bir Veri Bir Yorum #1](#)). Dolayısıyla ihracatta yaşanan bu sıkışıklığın yurtiçine yönelen mal arzını artırarak enflasyonu etkileyip etkilemediği önemli bir soru.

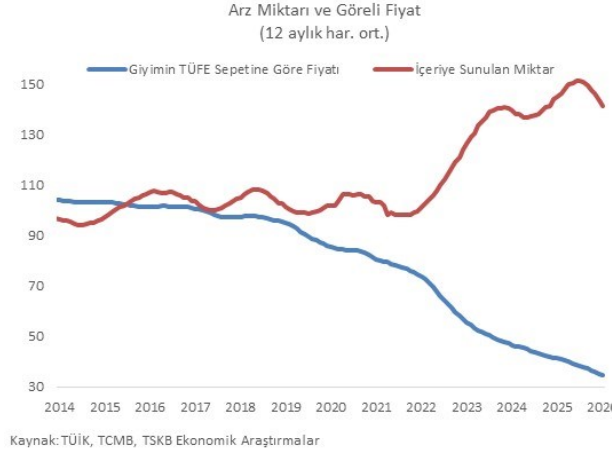
Temel soru şu:

Üretim kapasitesinin ihracat yerine iç piyasaya yönelmesi
ile oluşan arz fazlalığı enflasyonu düşürüyor mu?

Bir Hesap

Soruya cevap vermek için önce giyim enflasyonunun göreceli büyüklüğü hesaplandı. Aylık giyim enflasyonu ile TÜFE arasındaki fark kullanılarak Ocak 2013=100 olacak şekilde bir endeks oluşturuldu. Böylece giyim fiyatları göreceli olarak hesaplanmış oldu. Aylık oynaklıkları ortadan kaldırmak için 12 aylık hareketli ortalama alındı.

Yurtiçine sunulan ürün miktarına ilişkin bir gösterge (İçeriye Sunulan Miktar) oluşturmak için ise Sanayi Üretim Endeksi altındaki giyim üretim endeksi ve giyim ihracatı miktar endeksi aylık değişimleri arasındaki fark kullanılarak 2013=100 olacak şekilde bir endeks oluşturuldu ve 12 aylık hareketli ortalaması alındı.

Bir Veri

- * İçeriye sunulan ürün miktarı 2018-2021 döneminde yataya yakın seyrederken, 2022-2025 döneminde %44 artış yaşandı.
- * Giyimın görelî fiyatı ise 2018-2021 döneminde %23 gerilerken, bu gerileme 2022-2025 döneminde %53'e yükseldi.
- * Grafikte K şeklinde görülen ayrışma, içeriye sunulan ürün arzının daha fazla olduğu dönemde, giyim enflasyonunun tüketici enflasyonuna göre daha düşük artış sergilediğini gösteriyor.

Bir Yorum

Giyim enflasyonunun tüketici enflasyonunun altında olmasının, 2025 yılına has, yakın dönemli bir gelişme olmadığı görülüyor. 2022 yılını yurtiçine yönelen arzdaki artış için bir eşik olarak alırsak, öncesinde de giyimın görelî fiyatının gerilemiş olması, ithalat bağlantılı etkileri gündeme getiriyor. 2022 sonrasında ise yurtiçine sunulan ürün miktarının artışıyla resim daha belirgin bir hal alıyor. İthalat boyutunu ekleyince de ana resmin değişmediğini belirtelim. Buradaki artışın ihracat tarafında yaşanan rekabet gücü kaybıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Nitekim yükselen korumacılık eğilimleri ile Çin'in AB pazarına penetrasyonunun artması ve Türkiye'nin rakibinin giderek artan ölçüde Çin olması, önemli bir faktör ([Mercek Altında #1](#)).

Ne Anlama Geliyor?

Şöyle bir aritmetik hesap yapalım; giyim enflasyonu 2025 sonunda %5,4 değil de tüketici enflasyonu kadar, yani %30,9 artsaydı, yılsonu tüketici enflasyonu kaç olurdu? Cevap %32,6. Yani giyim enflasyonunun bu kadar düşük gerçekleşmesi, manşet enflasyonun 1,7 yüzde puan daha düşük olmasını sağlamış. Peki bu iyi bir şey mi? Cevap, elbette, giyim fiyatlarının daha zayıf seyretnesinin sebebine bağlı olacak.

Giyim sektöründe, tüketim sepetindeki diğer sektörlerle göre kayda değer bir verimlilik artışı olduğu için bu gerileme yaşansaydı, bunu iyi bir şey olarak değerlendirebilirdik. Ancak görünen o ki dışa açıklığı yüksek olan ve önemli bir ticaret fazlası veren giyim sektörü, bir süredir yurtdışında rekabet zorlukları yaşıyor. Son bir yılda bu zorluklar artmış olsa da konu 1 yıldan uzun bir geçmişe sahip. Yani tüketici enflasyonunu aşağı yönlü etkileyen giyim fiyatlarının daha yavaş artması, bir fırsattan ziyade yapısal bir sorunun sonucu.

Bu sorun bir süredir enflasyon üzerinde aşağı yönlü etki yaratsa da istihdam kayıpları üzerinden de etki yaratıyor. Giyim sektöründe kayda değer istihdam kayıpları yaşandığını da, bu kayıpların istihdam koruma programlarıyla yönetilmeye çalışıldığını da izliyoruz. Ancak istihdam kayıpları yapısal bir gerekçeden besleniyorsa, alınacak tedbirlerin de bununla uyumlu yapısal öğeler içermesi gerekeceği göz ardı edilmemeli.

Yapısal sorunları genelde enflasyonu yukarı iten problemler olarak görme eğilimimiz var. Bu yönde gözlemimiz daha fazla çünkü. Bu örnekte ise yapısal sorun enflasyonu aşağı baskılıyor. Ama halen bir sorun ve diğer tüm sorunlarda olduğu gibi üzerine düşünülmesi, politika tasarlanması gerekiyor.

Ekonomik Arařtırmalar
ekonomikarastirmalar@tskb.com.tr

Meclisi Mebusan Caddesi No. 81
Fındıklı İstanbul 34427, Türkiye
T: +90 (212) 334 50 41 F: +90 (212) 334 52 34

TSKB Ekonomik Araştırmalar ürünlerine ulaşmak için aşağıdaki karekodu kullanabilirsiniz:

2026 Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. her hakkı mahfuzdur.

Bu doküman Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.'nin faaliyetleri kapsamında, bilgilendirme amaçlı olarak hazırlanmıştır. Bu dokümana dayalı herhangi bir işlem yapılması tarafımızdan öngörülen bir husus değildir. Belirtilen görüşler sadece bizim güncel görüşlerimizdir. Bu raporda yer alan bilgileri makul bir esasa dayalı olarak güncelleştirirken, bu konuda mevzuat, uygunluk veya diğer başka nedenlerle amaca uygunluk tam olarak sağlanamamış olabilir.

Raporda, üretken yapay zekâ araçları yalnızca literatür derleme, çalışma konusu ile ilgili ön araştırma yapma, dil ve yazım denetleme, çeviri, yazım dilini iyileştirme veya okunabilirliği artırma amacıyla kullanılmış olabilir. Üretken yapay zekâ çıktıları gerçek kişiler tarafından kontrol edilmektedir. Söz konusu üretken yapay zekâ araçları eleştirel düşünce, uzman görüşü veya değerlendirmesi yerine geçecek şekilde kullanılmamıştır.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları veya çalışanları, burada belirtilen senetleri ihraç edenlere ait menkul kıymetlerle ilgili olarak bir pozisyon almış olabilir veya alabilir; menkul kıymetler üzerinde opsiyonları olabilir veya ilgili diğer bir yatırıma girebilir; bu menkul kıymetleri ihraç eden firmalara danışmanlık yapmış, hisselerinin halka arzına aracılık veya yüklenim taahhüdünde bulunmuş olabilir.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve/veya bağlı kuruluşları bu raporda belirtilen herhangi bir şirket için yatırım bankacılığı da dahil olmak üzere önemli tavsiyeler veya yatırım hizmetleri sağlıyor veya sağlamış olabilir.

Bu raporun ilgili olduğu yatırım fiyatı veya değeri, direkt veya indirekt olarak yatırımcıların menfaatlerine ters düşebilir. Döviz kurlarındaki herhangi bir değişimin yatırımın değeri veya fiyatı veya bu yatırımdan sağlanan gelir üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir. Geçmişteki performans her zaman gelecekteki performansın kılavuzu olacak demek değildir. Yatırım geliri dalgalanma gösterebilir.

Bu rapor kamuya açık bilgilere dayalıdır. Doğru veya tamam olmayan hiçbir beyan yapılmamıştır. Bu rapor söz konusu menkul kıymetlerin alınması veya satılması için bir teklif, yorum ya da yatırım tavsiyesi değildir veya bu menkul kıymetlerin alınıp satılmasına yönelik bir teklif için de bir istek veya zorlama değildir. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. ve kendisiyle bağlantılı olan diğerleri bahsedilen şirketlerin menkul kıymetleriyle ilgili pozisyon alabilirler veya bu menkul kıymetlerle ilgili işlem yapabilirler, ayrıca bu şirketler için yatırım bankacılığı hizmetleri de verebilirler.

Herhangi bir yatırım kararı yatırımcının tamamıyla kendi kişisel seçimine dayanmalıdır. Bu rapordaki bilgiler herhangi bir yatırım tavsiyesi olmayıp raporda yer alan firmalara yatırım yapılmasından ötürü Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. hiçbir sorumluluk kabul etmez.